

[Wingsøe.]

for danske kvinder, der har været gift med udlændinge, men også for danske kvinder, der sammen med deres danske ægtefælle er udvandret og er blevet naturaliseret i det nye land, men hvor ægteskabet lider skibbrud og hustruen derefter skuffet og alene vender tilbage til Danmark. Jeg har gennem mit arbejde i Studentersamfundets Retshjælp været ude for en del tilfælde af denne art; de skyldes bl. a., at vi i 1950'erne havde en ret stor udvandring, men også en vis tilbagevandring, som man ikke fæstede sig slet så meget ved. Det har været absolut utilfredsstillende, at man i disse tilfælde kun har kunnet hjælpe den hjemvendte hustru, hvis man ikke vidste, hvor hendes ægtefælle havde bopæl. I modsat fald måtte man først bistå hende med at generhverve den danske indfødsret; det er jo noget akavet. Man bør i denne forbindelse have i erindring, at en retssag, der skal anlægges i et fremmed land, ikke alene er besværlig for sagsøgeren, men også meget bekostelig, medens vi herhjemme har et retsvæsen, der i sammenligning med andre landes er billigt, således at man i Danmark ikke af økonomiske grunde behøver at afholde sig fra at gå til domstolene.

Når dette er sagt, må jeg på den anden side stille mig lidt tvivlende over for, om det vil være rigtigt helt at slette en tidsfrist, blot fordi sagsøgeren tidligere har haft bopæl her i landet. Bestemmelsen vil nemlig efter sin ordlyd også kunne finde anvendelse på f. eks. en udlænding, der har taget bopæl her med den hensigt at blive her, fordi han synes om landet — der er bl. a. mange kunstnere, der slår sig ned her; efter et års tids forløb ombestemmer han sig så og flytter til udlandet for derefter måske mange år senere på ny at tage fast bopæl her. Han vil da kunne søge separation eller skilsmisse ved dansk domstol uden at afvente forløbet af de to år.

Selv om det ikke er tilfælde af sidstnævnte art, bestemmelsen tager sigte på, selv om der vel kun vil være meget få af disse tilfælde, og selv om det endelig vil afhænge af, hvilket indhold domstolene vil give bopælskravet, vil jeg netop for at undgå, at Danmark som nævnt i fremsættelsen skal blive betegnet som skils-

misseland, gerne vende tilbage til denne bestemmelse i det udvalg, som jeg går ud fra vil blive nedsat. Måske kan man finde en anden formulering.

Med disse bemærkninger skal jeg på mit partis vegne anbefale dette prisværdigt kortfattede lovforslag til hurtig og velvillig behandling.

Per Federspiel: Der er en gammel tysk talemåde, der siger: hvorfor skal man gøre det så enkelt, når man kan gøre det kompliceret? Jeg tror, at denne talemåde uden enhver ironi vil kunne anvendes på dette lovforslag, hvor man har søgt at forenkle et område, der i praksis er uhyre kompliceret.

Disse ulykkelige tilfælde af international skilsmisse støder i reglen på de indviklede internationale privatretlige regler; det er som en slags tennis, hvor det tit kan være tilfældigt, hvor bolden havner.

Det, man har søgt ved retsplejelovens § 448 d, er at løse dette spørgsmål uden egentlig principiel skelen til domicilprincippet eller nationalitetsprincippet på den måde, der kan tjene danske borgere bedst.

Der er en forenkling i dette lovforslag, som går ud på, at man ikke længere kræver dansk statsborgerret, når den ene part har bopæl her i landet. Men derudover sker der forskellige ændringer, som jeg ville mene man burde tage på med stor varsomhed. I bemærkningerne siges det, at der ikke kan være større betænkelighed ved at ophæve den regel, der hidtil har været gældende ifølge § 448 d, at danske statsborgere, der har bopæl i udlandet, vil kunne opnå separation eller skilsmisse her. I bemærkningerne siges det, at det kan dreje sig om folk, der i mange år har haft bopæl i udlandet og derved har mistet deres tilknytning til Danmark. Jeg vil dog nævne, at der i praksis kan være tilfælde, hvor danske, der er ansat i udlandet, ingeniører, diplomater og andre, efter det nu foreslåede vil blive afskåret fra den naturlige adgang til at få deres ægteskabelige forhold ordnet her i landet.

Endvidere vil jeg henlede den højtærede justitsministers opmærksomhed på formuleringen af stk. 1, nr. 3, i den foreslåede § 448 d. Der er vistnok sket en fejl, når man nu vil indføre den regel, at hvis sagsøgeren